

HUMANISTIKA

Področje: 6.04 – Etnologija

OPIS STANJA v 2010

ZAKLJUČENI TP	POTEKAJOČI TP	PODOKTORSKI TP	PROGRAM
3	4	0	3

V letu 2010 se je zaključilo delo treh temeljnih projektov, letna poročila pa so bila napisana za štiri temeljne projekte, in tri programe. ARRS je v tem letu za to področje (brez mladih raziskovalcev) namenila približno 15,46 FTE; od tega so za financiranje programa namenjene tri petine (9,24), za projekte pa dve petini (6,22) finančnih sredstev.

Nekateri projekti imajo deloma interdisciplinaren značaj (matematika, računalništvo, zgodovina), tako da se s temi sredstvi financirajo tudi neetnološke ustanove.

Projekti imajo poleg temeljne akademske, spoznavne tudi uporabno vrednost, spodbujajo razmislek o lokalni, regionalni, nacionalni in evropski identiteti in ga takega posredujejo v različnih oblikah najširši javnosti. Osrednja problematika projektov je kultura lokalne, regionalne, nacionalne ali evropske skupnosti in odnosov teh skupnosti do drugih, v enem primeru do Turkov, do Balkana itd.

Zelo pomembno je vprašanje oblikovanja, ustvarjanja in dožemanja realnih in virtualni prostorov, različnih kulturnih praks, re-produkcije nacionalne, regionalne, lokalne identitete. Praviloma je izhodišče vsake temeljite raziskave intenzivno terensko delu, tj. pridobivanje primarnih podatkov.

Na ravni lokalne ali nacionalne identitete je to še toliko bolj pomembno, saj priče nekdanjega časa izginjajo in z njimi tudi podobe o tem času. V tem okviru je posebej dragocen projekt, ki ga vodi Katalin Hirnoek Munda. Pomemben poudarek velja tudi teoretskemu samopremisleku, ki relativizira nekatera spoznanja in jih umešča v konkreten čas in prostor.

HUMANISTIKA Področje: 6.04 – Etnologija

Dosežek 1: znanstvena monografija. Vir: B. Jezernik (ur.) *Imagining Turks* (UK), Cambridge Scholars, London (205 str.), ISBN 978-1-4438-1663-2; *Imaginarni Turčin* (SR) Biblioteka XX. vek, Beograd (332). ISBN, 978-86-7562-094-5

Božidar Jezernik (ur.)

***Imagining Turks*, Cambridge Scholars, London;
Imaginarni Turčin, Biblioteka XX. vek, Beograd**

Med družbeno pomembnimi in odmevnimi dosežki na prvem mestu izpostavljam monografijo *Imagining Turks* in njen prevod v srbščino *Imaginarni Turčin*. Nastali sta na osnovi znanstvenih srečanj slovenskih, turških idr. raziskovalcev, ki so se ukvarjali z vprašanjem o “Turku” kot o significantnem Drugem. Podobe so nastajale zadnjih petsto let in so še danes pomemben in sestavni del procesa in samih pogajanj med Evropsko unijo in Republiko Turčijo ob turškem

pridruževanju uniji. V teh pogajanjih je “Turek” še vedno nekaj “deus ex machina”, kar zamegljuje nekatera temeljna vprašanja, pri čemer ni nobeno rešeno. Avtorji so želeli z monografijo prispevati k osvetlitvi nekaterih izhodiščnih vprašanj v procesu, ki bo še v naslednjih desetletjih zaposloval evropsko diplomacijo in publicistiko.

HUMANISTIKA Področje: 6.04 – Etnologija
Dosežek 2: audio, video dokumentacija
arhivsko gradivo za TRP J6-2012-0507

Katalin Munda Hirnoek **Porabski Slovenci v „Madžarskem gulagu“**

Za etnologijo je zelo pomemben, sestavni del raziskovanja, intenzivno terensko delo in zbiranje gradiva na terenu, v arhivih idr. V tem okviru je treba še posebej omeniti delo dr. Katalin Munda Hirnoek, ki preučuje in zbira arhivsko in drugo gradivo o porabskih Slovencih, ki so bili po drugi svetovni vojni v komunistični Madžarski po (Informbiroju), posebej v letih 1950-1953, v taboriščih. Več kot 5% prebivalstva je bilo deportiranih in zaprtih v madžarskih gulagih.

Nujno je čimprej zbrati izjemno dragoceno gradivo, saj je živih prič vse manj, marsikdo pa še ni pripravljen spregovoriti. V arhivskem gradivu je treba razbrati slovensko populacijo in prevprašati še žive priče, ki so preživele gulag. Avtorica je posnela številne audio in video intervjuje tako s taboriščniki kot tistimi, ki so ostali doma in zbrala nad 8000 strani gradiva v madžarskih arhivih (Arhiv Železne županije, Zgodovinski arhiv službe državne varnosti), ki osvetljuje delovanje Rákosijskega režima.

Zbrani dokumenti in pogovori dokazujejo, da gre pri porabskih Slovencih za dvojne žrtve sistema, najprej za žrtve komunistične in nato še žrtve nacionalistične ideologije, v veliki meri tipične za vzhodne komunistične-socialistične sisteme (prim. K. Verdery).

HUMANISTIKA Področje: 6.04 – Etnologija

Dosežek 3: znanstveni članek. SLAVEC GRADIŠNIK, I. Slovenian folk culture. Between academic knowledge and public display. *Journal of Folklore Research*, 2010, vol. 47, no. 1/2, str. 123-151.

Ingrid Slavec Gradišnik

Slovenian Folk Culture. Between Academic Knowledge and Public Display

Razprava povzema, nadaljuje in pogloblja diskurze, ki so se odprli v slovenski etnologiji po delu *Etnološki pogledi in podobe* (2009), v katerem sta J. Fikfak in avtorica načela vprašanje razumevanja ljudskega in folklore v 19. in 20. stoletju.

Do druge pol, 20. stoletja so se etnologi in folkloristi skoraj izključno ukvarjali s pojmom ljudske kulture v „tradicionalnem“ pogledu, uporabljenem v evropski etnologiji in folkloristiki – torej kot preprosti, nizki, praviloma kmečki kulturi, tipični za etnično skupnost in pozneje narodom. Ekonomski in družbeni razvoj je vplival na spreminjanje tako strukturnih odnosov kot semantike. Na slovenskem primeru je mogoče razbrati nekatera vprašanja oblikovanja znanja, analizirati procese razvoja in rekonceptualizacije raziskav kulture in ugotavljati nova dojetja kulture kot dobrine.

